

Dosarul nr. 2ra-1287/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. I.Țonov)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M.Guzun, V.Clima, G.Dașchevici)

DECIZIE

9 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Victor Pridorjînii, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Victor Pridorjînii împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 10 aprilie 2019, Victor Pridorjînii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii a indicat că la 24 februarie 2016 de către Procuratura Generală s-a intentat cauza penală nr. 2016928057, în baza art. 361 alin. (2) lit. b), c), d) și art. 243 alin. (3) lit. a), b) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că pe parcursul urmăririi penale efectuate pe o altă cauza penală, dosarul principal, fiind efectuată percheziția în garajul nr. 129 din CCG 223, situat în or. Anenii Noi, care a fost închiriat de către Denis Russu, de unde au fost depistate și ridicate mai multe arme și muniții deținute fără autorizație corespunzătoare, printre care fiind și pistoalele cu țevă ghintuită: un pistol de model

„Glock-17” cal. 9.19 mm seria THE 826, un pistol de model „Glock-17” seria UZK 041 și un pistol de model „Glock-34” seria UGT 945.

În cadrul percheziției a fost ridicat permisul de procurare a armelor nr. 083804 din 22 octombrie 2013, emis pe numele lui Vladislav Bodi. Ulterior, s-a constatat că permisul este fals. Prin decizia din 1 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău, întru executarea hotărârii Curții Constituționale din 23 februarie 2016, privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor 3, 5, 8 ale art. 9 ale art. 186 Cod de procedură penală, în sensul art. 25 alin. (4) din Constituție, a fost admis recursul declarat de către Victor Pridorjînii, cu eliberarea acestora provizoriu sub control judiciar, cu obligațiile și restricțiile prevăzute de art. 191 Cod de procedură penală.

După eliberarea de sub control judiciar, Victor Pridorjînii a fost reținut în incinta Curții de Apel pe o altă cauză penală cu nr. 2016928057, pornită de către Procuratura Generală, procurorul delegat – Oleg Baciu, prin ordonanța cu privire la începerea urmăririi penale din 24 februarie 2016.

La data de 1 martie 2016, Russu Denis a fost recunoscut ca bănuit iar vina nu a recunoscut. La 3 martie 2016 Victor Pridorjînii i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c), d), și art. 243 alin. (3) lit. a), b) Cod penal. Fiind audiat, învinuitul Victor Pridorjînii nu a recunoscut vina și a refuzat la darea declarațiilor.

La 3 martie 2016 de către Judecătoria Centru a fost admis demersul procurorului și a fost aplicată măsura preventivă – arest preventiv pe un termen de 30 de zile în privința lui Victor Pridorjînii.

Măsura preventivă a fost atacată cu recurs unde la 11 martie 2016 prin decizia Curții de Apel Chișinău, recursul a fost respins și măsura preventivă a fost menținută.

La 30 martie 2016, 29 aprilie 2016 și 26 mai 2016, Judecătoria Centru a admis demersurile procurorului și măsura preventivă sub forma de arest a fost prelungită pe un termen de 30 zile în privința învinuitului Victor Pridorjînii. Încheierile au fost atacate cu recurs, fiind respinse cu menținerea încheierilor Judecătoriei Centru.

La 29 aprilie 2016 de către Judecătoria Centru a fost admis demersul procurorului de prelungire a măsurii preventive – arestul, pe un termen de 30 zile în privința lui Pridorjînii Victor.

Prin sentința din 10 iunie 2016 a Judecătoriei Centru, Victor Pridorjînii a fost condamnat la 19 ani de privațiune de libertate, cauza penală nr. 2014028075.

Sentința a fost atacată la Curtea de Apel mun. Chișinău și se află spre examinare. După pronunțarea sentinței de condamnare în privința lui Victor Pridorjînii, cauza penală nr. 2016928057, la data de 18 iulie 2016 a fost suspendată. De către Procurorul în secția exercitare a urmăririi penale în cauze de criminalitate organizată și excepționale a Procuraturii Generale, a fost emisă ordonanța privind suspendarea urmăririi penale.

La 16 noiembrie 2017, Victor Pridorjînii s-a adresat cu o cerere la Judecătoria Chișinău, sediul Centru privind accelerarea urmăririi penale, în temeiul art. 20 Cod de procedură penală. La 7 martie 2018, s-a încetat procedura de soluționare a cererii petiționarului Victor Pridorjînii în legătură cu decăderea circumstanțelor care au adus la înaintarea cererii, adică adoptarea de către procuror a ordonanței de scoatere a învinuitului Victor Pridorjînii de sub urmărire penală.

A menționat că, acțiunile procesuale în privința sa au avut loc numai în anul 2016, fiind recunoscut și audiat în calitate de bănuit la data de 1 martie 2016 și ca învinuit la data de 3 martie 2016.

A indicat că abia la 16 noiembrie 2017 a fost emisă ordonanța de scoatere de sub urmărire penală. Ca urmare a unui proces care a durat un an și opt luni, Victor Pridorjîi a fost scos de sub urmărire penală în toate învinuirile aduse, iar în rezultatul acestui proces i-au fost cauzate suferințe psihice, i-a fost jignită personalitatea.

Prin rețelele de socializare a fost arătată reținerea pe cauza dată. A avut un stres la examinarea demersului în instanța de judecată, de aplicare a măsurii preventive pe o perioadă de 30 zile, ulterior la prelungirea măsurii cât și la examinarea recursurilor la Curtea de Apel, s-a aflat în stare de arest 100 de zile. Această perioadă nu a fost inclusă în termenul de pedeapsa stabilită de către Judecătoria Centru. Perioada aflării în arest de 100 zile a suportat cheltuieli directe pentru mâncare, haine, medicamente și transport. Totodată, a suportat cheltuieli pentru asistență juridică, reprezentarea în organele de anchetă, în instanțele judecătorești.

A considerat că prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești. Ca efect, prejudiciul material direct este de: 5 000 de lei pentru contractul încheiat cu avocatul; 100 zile x 300 lei = 30 000 de lei cheltuieli pentru alimentare, necesități personale și medicamente în timpul aflării în arest la Penitenciarul 13 și 4 350 de lei pentru achitarea conform chitanțelor eliberate de către administrația penitenciarului.

Faptul că a fost învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 361 și art. 243 Cod penal, care stabilește răspunderea penală pentru spălarea banilor cu închisoare până la 15 ani de pușcărie, iar urmărirea penală a derulat mai mult de 20 luni, de la 24 februarie 2016 până la 16 noiembrie 2017, în mass-media și rețelele de socializare au fost publicate cadre cu reținerea sa și fotografii, fără nici o sentință finală de judecată.

După aplicarea măsurii preventive arestul, Victor Pridorjîi a fost transferat în celula nr. 40. Aflarea în arest mai mult de 100 zile, în subsolul clădirii, la celula 40 cu 8 locuri și suprafața totală de 13,34 m², mai puțin de 2 metri pentru un deținut, ca rezultat i-au fost cauzate suferințe psihice.

A mai indicat că a fost deținut în condiții inumane, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție umane în timpul acțiunilor procesuale și arest. Practica Curții Europene a Drepturilor Omului stabilită prin hotărârile pe cauzele Becciev vs. Moldova, Șarban vs. Moldova, stabilește suma medie de adjudecare în beneficiul reclamantilor atrași nemotivat la răspundere penală, dar și limitați în drepturile sale.

Din aceste considerente consideră echitabil de a încasa în beneficiul său prejudiciul moral în mărime de 10 000 de euro pentru fiecare an de aflare sub urmărirea penală, mai mult de un an și opt luni, iar în total suma de 15 000 de euro.

A solicitat Victor Pridorjîi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului public național în beneficiul lui Victor Pridorjîi prejudiciul material în sumă de 39 350 de lei, prejudiciul moral în mărime de 15 000 de euro și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 12 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Pridorojnîi Victor, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir și s-a menținut hotărârea din 12 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 27 iulie 2020, Victor Pridorojnîi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

În susținerea cererii de recurs a indicat că instanța de fond și cea de apel nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, temeuri prevăzute la art. 432 alin. (1) lit. a) și b) Cod de procedură civilă. La fel, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționare pricinii, iar concluziile instanței expuse în hotărâre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

A menționat că, la moment există o hotărâre definitivă emisă la cererea lui Veaceslav Ișcenco prin care a fost admisă acțiunea cu privire la repararea prejudiciului material și moral în baza Legii nr. 1545. Veaceslav Ișcenco a fost complicele lui Victor Pridorojnîi pe cauza penală nr. 2016928057.

La fel a fost emisă și hotărârea definitivă emisă la cererea de chemare în judecată la cererea lui Denis Russu cu privire la repararea prejudiciului material și moral în baza Legii nr. 1545. Russu Denis fiind complicele lui Victor Pridorojnîi în cauza penală nr. 2016928057.

Scoaterea de sub urmărire penală a lui Victor Pridorojnîi, Denis Russu și Veaceslav Ișcenco a fost efectuată prin ordonanța din 16 noiembrie 2017, anume în privința tuturor complicilor și din motiv similar.

Din aceste motive a considerat că are dreptul la repararea prejudiciului în cadrul procesului civil în baza Legii nr. 1545.

A solicitat Victor Pridorojnîi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir admiterea cererii de recurs, casarea hotărârii primei instanței și a instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

După parvenirea cauzei în instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit menționează următoarele.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 17 iulie 2020 (f.d.182).

Astfel, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată la data de 27 iulie 2020 de către Victor Pridorojnîi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir în interiorul termenului legal.

Prin încheierea din 28 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Victor Pridorojnîi, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate

în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează despre necesitatea admiterii recursului, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 118 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au conchis asupra respingerii acțiunii depuse de către Victor Pridorjñii. Instanțele ierarhic inferioare au concluzionat că la caz nu s-a stabilit existența temeiurilor legale de admitere a pretențiilor formulate de Victor Pridorjñii deoarece acesta a fost reținut, iar ulterior arestat în cadrul cauzei penale nr.2016928057, în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente fiindcă existau motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune, inclusiv existau motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o altă infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia, concluzie confirmată prin încheierile și mandatul judecătorului de instrucție, a căror legalitate a fost confirmată de instanța de recurs. Această situație se încadrează în lista exhaustivă cu privire la derogările privării de libertate definite în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Orice privare de libertate trebuie în mod obligatoriu și necesar să se realizeze prin aducerea deținutului în fața unui judecător.

Arestarea preventivă a lui Victor Pridorjñii a avut drept scop aducerea în fața judecătorului, aceasta a fost efectivă și reală, magistrații au determinat menținerea reclamantului în detenție pe parcursul ducerii procedurii penale.

O arestare preventivă urmată de o eliberare fără aducerea în fața unui judecător, în lipsa unor acuzații suficiente, în cazul lui Victor Pridorjîi, nu constituie în sine o încălcare a art. 5 CEDO

Aplicarea și prelungirea arestului preventiv în privința lui Victor Pridorjîi a avut loc în conformitate cu normele dreptului procedural penal. La materialele cauzei lipsește o constatare a încălcării dreptului reclamantului la libertate, iar arestarea fiind justificată de scopul său. Condamnarea statului prin eventuala admitere a cererii de chemare în judecată înaintată de Victor Pridorjîi pe motiv că a fost scos de sub urmărire penală, ar echivala cu condamnarea statului pentru aplicarea prezumției de nevinovăție a persoanei, în lipsa unui viciu fundamental.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârilor instanțelor de judecată ierarhic inferioare în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat normele de drept material și au dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la adoptarea unei soluții greșite.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre luând în considerație faptul că eroarea judiciară poate fi corectată în instanța de recurs, fără a afecta dreptul părților la un proces echitabil.

După cum rezultă din materialele cauzei, Victor Pridorjîi a solicitat repararea prejudiciului material și moral prin prisma Legii nr.1545-XIII din data de 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În susținerea pretențiilor a indicat că prin ordonanța procurorului din data de 24 februarie 2016 a fost începută urmărirea penală pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 361, alin. (2), lit. b), c), d) și art.243, alin. (3), lit. a), b) Cod penal.

Temei pentru pornirea urmăririi penale a servit percheziția efectuată în cadrul urmăririi penale pornită la data de 4 iulie 2014, în garajul nr.129 din CCG 223, amplasat în or. Anenii Noi, închiriat de Denis Russu, unde au fost depistate și ridicate arme și muniții, deținute fără autorizația corespunzătoare. La 3 martie 2016 lui Denis Russu i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art.243 alin. (3), lit. a),b) și art.361, alin. (2) lit. b), c), d) din Codul penal.

Prin decizia din 1 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de Victor Pridorjîi cu liberarea de sub controlul judiciar, cu obligațiile restricțiile prevăzute de art. 191 Cod de procedură penală.

După liberarea de sub controlul judiciar, Victor Pridorjîi a fost reținut în incinta Curții de Apel Chișinău pe o altă cauză penală, nr. 2016928057 pornită de către Procuratura Generală prin ordonanța din 24 februarie 2016.

La 3 martie 2016, lui Victor Pridorjîi i-a fost înaintată învinuirea în comiterea art. 361 alin. (2) lit. b), c), d) și art. 243 alin. (3) lit. a) și b) Cod penal.

Prin încheierea din 3 martie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău a fost admis demersul procurorului și s-a aplicat măsura preventivă, arest preventiv pe un termen de 30 de zile, care a fost menținută prin decizia din 11 martie 2016 a Curții de Apel Chișinău (f.d.28-30, 36-37).

Prin încheierea din 30 martie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, a fost admis demersul procurorului și s-a prelungit măsura preventivă sub formă de arest pe

un termen de 30 de zile. Încheierea a fost menținută prin decizia din 21 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 29 aprilie 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău a fost admis demersul procurorului și s-a aplicat măsura preventivă, arest preventiv pe un termen de 30 de zile, care a fost menținută prin decizia din 16 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 26 mai 2016 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău a fost admis demersul procurorului și s-a aplicat măsura preventivă, arest preventiv pe un termen de 30 de zile, care a fost menținută de către Cureaua de Apel Chișinău.

La 10 iunie 2016, de către Judecătoria Centru mun. Chișinău a fost condamnat pe cauza penală nr. 2014028075, la 19 ani privațiune de libertate, sentința fiind contestată cu apel.

Prin ordonanța din 16 noiembrie 2017 a procurorului Procuraturii Combaterii Criminalității Organizate și Cauze Speciale s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Victor Pridorjînî, în cauza penală nr. 2016928057, din motivul lipsei elementelor prevăzute la art. 360 alin. (2) lit. b), c), d) și art. 243 alin. (3) lit. a) și b) Cod penal (f.d.16-17).

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că prin acțiunile organelor de urmărire penală i-au fost lezate drepturile lui Victor Pridorjînî, iar prin prisma art. 3, în colaborare cu art. 6, lit. b) din Legea nr.1545-XIII din data de 25 februarie 1998 se consideră îndreptățit de a solicita repararea prejudiciului cazat în legătură cu încălcarea acestui drept.

Pe când, instanța de fond și ce de apel greșit au concluzionat despre necesitatea respingerii acțiunii depuse de către Victor Pridorjînî pe motiv că la caz lipsesc acțiuni ilicite din partea organelor de urmărire penală, iar arestarea și menținerea în detenție a acestuia a avut loc în cadrul cauzei penale nr.2016928057, în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, deoarece existau motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune, inclusiv existau motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o altă infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia, concluzie confirmată prin încheierile și mandatul judecătorului de instrucție, a căror legalitate a fost confirmată de instanța de recurs.

Controlul judecătoresc în faza de recurs constă în verificarea corectitudinii aplicării prevederilor art. 3 și art. 6 din Legea nr.1545-XIII din data de 25 februarie 1998 de către instanța de apel, precum și îndeplinirea de către recurentul-reclamant Victor Pridorjînî a sarcinii probei ce i-a revenit prin prisma art. 118, alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În acest mod, instanța de recurs este chemată să ofere un răspuns la întrebarea dacă instanțele ierarhic inferioare au argumentat convingător respingerea pretențiilor cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești în contextul circumstanțelor de fapt și a probelor prezentate.

În definitiv, instanța de judecată va trebui să se asigure că în cazul de față instanțele de judecată au îndeplinit condiția unei examinări efective și au dat un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, în contrast, *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 35 – 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 29 – 31).

În conformitate cu art.1405, alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la data de 01 martie 2019) prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 3 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Articolul 6 din Legea sus menționată indică că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313, alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Instanța de apel și prima instanță au considerat că acțiunile organelor de urmărire penală și ale instanțelor de judecată în cauza penală nr. 2016928057 privind învinuirea lui Victor Pridorjîni în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 361, alin.(2), lit. b), c), d) și art.243, alin.(3), lit. a), b) Cod penal, pe durata urmăririi penale și anume arestul preventiv, punerea sub învinuire și scoaterea de sub urmărire penală, nu cad sub incidența Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 și nu survine răspunderea Statului pentru prejudiciul cauzat lui Victor Pridorjîni, deoarece organele de urmărire penală nu au admis careva ingerințe ilegale asupra drepturilor lui Victor Pridorjîni.

Acest argument ale instanțelor ierarhic inferioare este apreciat critic de instanța de recurs, or este evident faptul că Victor Pridorjîni în cadrul urmăririi penale în cauza penală nr. 2016928057 a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361, alin.(2.), lit. b), c), d) și art. 243, alin. (3), lit. a), b) Cod penal, fiind supus

măsurii preventive, arest preventiv pe un termen de 30 de zile, care a fost prelungit și aflându-se în arest o perioadă de 100 de zile, iar ulterior fiind scos de sub urmărire penală, din motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor infracționale, condiții care cad sub incidența art. 6, lit. b) din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Conform art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

La caz, prin scoaterea de sub urmărire penală a lui Victor Pridorjoi, acesta a fost reabilitat, fapt ce atestă cu certitudine că organul de urmărire penală a încălcat principiul general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi urmărită penal, trasă la răspundere și judecată, împrejurare ce generează angajarea răspunderii patrimoniale a Statului pentru prejudiciul material și moral cauzat prin această încălcare.

Punerea sub învinuire a lui Victor Pridorjoi și aplicarea măsurilor preventive față de acesta constituie acțiuni ilegale de intentare a urmăririi penale și sunt confirmate prin faptul scoaterii de sub urmărire penală, nefiind necesară existența unui act de anulare a ordonanței de aplicare a măsurii preventive sau a altor acte emise în cadrul urmăririi penale.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind constatată întrunirea elementelor infracțiunii.

Conform art. 1422 Cod civil (în vigoare până la 1 martie 2019), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Prin urmare, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Victor Pridorjoi este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, fapt ce indică la netemeinicia soluției instanțelor de judecată ierarhic inferioare care au constatat netemeinicia acestei cerințe.

În conformitate cu art. 11 alin. (1) și (3) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea

încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

În acest sens, instanța de recurs apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, consideră necesar de a încasa suma de 5 000 de lei, sumă care este una rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat.

Ori suma de 15 000 de euro solicitată de Victor Pridorjîi este o sumă exagerată, ce reiese din prevederile Convenției CEDO, care spune că cuantumul despăgubirii trebuie astfel stabilit, încât aceasta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

Subsecvent, conform art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează că, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

La examinarea prezentei cauze în primă instanță, instanța de apel și cea de recurs, recurentul Pridorjîi Victor a fost reprezentat de către avocatul Aliona Dragomir, fapt ce se confirmă prin mandatul seria MA nr. 1291485 (f.d.2), cererea de chemare în judecată și cererea de recurs care au fost semnate și depuse de ultima cît și procesele-verbale ale ședințelor de judecată.

Ținând cont de complexitatea prezentului proces de judecată, de complexitatea acțiunilor judiciare necesare cu ocazia judecării căilor de atac, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa, cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică acordată în mărime de 5 000 de lei, confirmate prin bonul de plată seria QL nr. 276124 (f.d.3), această sumă fiind una justificată, reală, necesară și rezonabilă.

Așadar, se constată că circumstanțele cauzei au fost stabilite pe deplin de către instanțele ierarhic inferioare însă normele de drept material au fost aplicate eronat nefiind necesară verificarea suplimentară de dovezi.

Din aceste considerente, având temei prevederile art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, care indică că judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. 444, 445, alin. (1) lit. b), alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Victor Pridorjînî, reprezentat de avocatul Aliona Dragomir.

Se casează decizia din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru cu pronunțarea unei noi hotărâri după cum urmează.

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Victor Pridorjînî împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală cu privire la încasarea prejudiciului material și a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Victor Pridorjînî prejudiciul moral în mărime de 5 000 (cinci mii) de lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 (cinci mii) de lei.

În rest, pretențiile privind încasarea prejudiciului moral și material, se resping.
Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu